

keerspatronen. Maar dat vergt operaties, die vergeleken kunnen worden met de introductie in Nederland van het aardgas.

Andere landen, die vergeleken bij Nederland nog een grote achterstand hebben in de bekabeling, zitten evenwel bovenop de introductie van systemen, die tweerichtingsverkeer mogelijk maken. In Engeland b.v. houdt de regering-Thatcher zich er intensief mee bezig. Het valt de technische wereld in ons land op dat elders op veel hoger niveau dan in Nederland wordt meegedacht over de ontwikkelingen in de informatietechnologie. Tot dusver bleef in Nederland de zaak steken in een omroepdiscussie.

Tekenend daarvoor is de kwestie van abonnee-televisie, die in wezen met technische ontwikkelingen niets heeft te maken, maar alles met politieke.

In feite gaat het hier gewoon om de vraag of Nederland alsnog een vorm van commerciële omroep zal toelaten of niet. Niets meer en niets minder. Een twintig jaar geleden reeds wees het parlement dat af (de VVD, kampioen voor commerciële omroep raakte er zelfs even om in de oppositie), maar de invloed van de liberalen op het landsbeleid is aanzienlijk toegenomen. Daarentegen is het verzet tegen een dergelijke ontwikkeling van het inmiddels zelf danig vercommercialiseerde Hilversum, aanzienlijk verzwakt.

Met deze ontwikkeling en niet met een technische hebben we te maken in het discussiepunt abonnee-televisie. Waarover op 't ogenblik gepraat wordt, kon 25 jaar geleden ook al. Gesproken wordt over het oude, zo al niet verouderde systeem van tol-televisie, dat al tientallen jaren geleden in de VS werd toegepast. Kabels zijn daarvoor niet nodig; via de ether kan deze vorm van betaalomroep ook worden bedreven.

Eigenlijk is het zelfs volstrekt onlogisch, en onnodig marktbeperkend om de eventuele abonnee-televisie-exploitant te binden aan de kabel en verwacht mag worden dat als begonnen wordt met commerciële abonnee-televisie er al vrij snel toestemming zal worden gevraagd om (ook) via de ether te mogen uitzenden. En waarom niet? Principieel maakt het geen enkel verschil of omroep nu wel of niet via de kabel wordt bedreven. Niet de transportweg is beslissend maar het gevolgde informatieverkeerspatroon.

Het systeem waarover thans gepraat wordt in kringen van geïnteresseerde ondernemingen en PTT is simpel. Uitgezonden wordt een gestoord tv-sig-naal, dat thuis bij de ontvanger weer

wordt hersteld met *decoders* en *de-scramblers*. Ontstoringapparatuur in feite. Alleen betalende abonnees krijgen die voorziening thuis aangebracht. Het is een stokoud, technisch primitief systeem om een betaalregeling tussen zendende en ontvangende partij mogelijk te maken, toegepast in landen (de VS) waar het publiek ook wel eens wat anders wilde dan de reclametelevisie, maar waar men niet (zoals de Europese landen) een omroepbijdrage van ontvangtoestellers door de overheid wilde laten heffen om de financiering van de omroep mogelijk te maken.

Toen enkele jaren geleden Amerikaanse militairen rond Soesterberg

Bedoelde Brinkman wat hij zei?

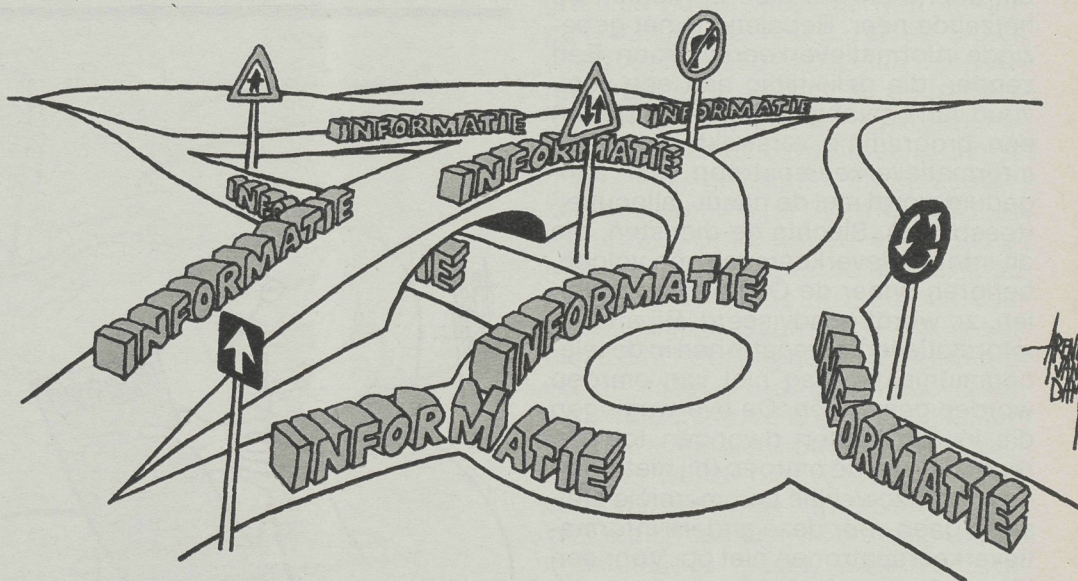
toestemming kwamen vragen een eigen televisiezender te beginnen, suggereerde minister Gardeniers scrambling als mogelijkheid om te voorkomen, dat de programma's ook in Nederlandse huiskamers zouden kunnen worden ontvangen. Ze dacht (een helaas bij veel politici levend mis-verstand) dat een aldus gesloten circuit niet als omroep behoefde te worden beschouwd, met alle wettelijke perikelen vandien.

De Amerikanen vonden dat maar een raar verhaal. Per ontvanger zouden ze honderden guldens extra moeten investeren om Nederlandse meekijkers te weren. En ze wezen de minister er op dat het bovendien niet waterdicht is. Een beetje handige jongen bouwt zelf een decoder en weg is de beslotenheid van het systeem. In Amerika is

dit dan ook de praktijk. De VS kennen het probleem van de zwartkijker, die zich gratis op een dienst abonneert.

Het is dit oude, gebrekkige systeem, waarover thans gepraat wordt om in Nederland abonnee-televisie mogelijk te maken. En een en ander wordt tot verbazing van technisch onderlegde beschouwers in de Media-nota gepresenteerd als één van de nieuwe technische mogelijkheden, die zich zouden hebben aangediend. Of men nu vóór of tegen commerciële omroep is, wie serieus genomen wil worden in de discussie over de ontwikkelingen in de informatietechnologie moet niet met dit soort verhalen aankomen. Problemen kan het ook geven en die treden op bij elk systeem dat gericht is op *kanaalversleuteling*. Niet zonder reden vreest de Omroepraad dat invoering van het (overigens verre van goedkope) systeem van scrambling zelfs wel eens belemmerend zou kunnen werken op de ontwikkeling van moderne twee-richtingsverkeermogelijkheden op de Nederlandse kabelnetten en daarmee op die van andere diensten en producten op consultatief terrein. Anders gezegd: voor veel geld zou Nederland zich dan achterop hebben geholpen.

Het hele verhaal is dat het nieuwe terrein van de consultatie eigenlijk nog buiten het blikveld ligt van de politieke besluitvormers en dat Nederland daardoor enorme kansen dreigt te missen. Veel politici kunnen zich nog niet goed voorstellen dat je met die kabelnetten nog heel veel anders kan doen dan het verspreiden van omroepprogramma's. Ook bestaat er bij PTT nogal wat beduchtheid dat kabelnetten voor andere dan omroepdoeleinden worden gebruikt, oorzaak waarom in veel Nederlandse gemeen-

Vier informatieverkeerspatronen